

GAYRİ MÜSLİMLERİN HZ. PEYGAMBER'E KARŞI İŞLEDİKLERİ HAKARET SUÇU ve CEZASI

 Suat ERDOĞAN^a

Öz

Son yıllarda Müslümanların kutsallarına karşı yürütülen sözlü ve fiili hakaret içerikli eylemler sistematik bir şekilde artarak devam etmektedir. Söz konusu hakaret ve aşağılayıcı faaliyetlerin önemli bir kısmının Hz. Peygamber'e yönelik olduğu görülmektedir. Elbette hiç kimsenin bir başkasının şeref ve onurunu incitici sözlü veya fiili davranışlarda bulunma hakkı yoktur. Kişisel hakların ihlâli anlamına gelen söz ve davranışlar bütün hukuk sistemleri tarafından suç kapsamında değerlendirilip cezai yaptırım öngörülmüştür. Hz. Peygamber'e hakaret suçu kişisel bir hak ihlâlinin ötesinde, tüm Müslümanların kutsal değerlerine yönelik olduğu için nitelikli bir suç olarak kabul edilmesi daha doğrudur. Hz. Peygamber'e hakaret suçunun Müslüman bir kişi tarafından işlenmesi ayrı bir suç türü olan irtidâd kapsamında değerlendirildiğinden bu mmakalenin konusu Müslüman olmayan kişilerin Hz. Peygamber'e hakaret suçu ile sınırlandırılmıştır. İslâm hukuk literatüründe Müslüman olmayan kişilerin Hz. Peygamber'e hakaret suçu çoğunlukla "ukûbât" başlığının dışında, zimmet akdi/vatandaşlık hukuku çerçevesinde ele alınmaktadır. Hz. Peygamber'e hakaret suçu ve cezası konusunda müstakil eserler de kaleme alınmıştır.

Farklı görüş sahipleri bulunmakla birlikte, Hz. Peygamber'e hakaret suçunun cezasının ölüm olduğu konusunda genel bir kanaat bulunmaktadır. Hanefîlerin diğer fıkıh ekollerinden farklı olarak, gayri Müslim vatandaşın bu kapsamdaki suçunun zimmet akdine zarar vermeyeceği şeklinde görüş açıklamaları konuyla ilgili önemli bir açılmıdır. Makalede Hz. Peygamber'e hakaret suçu karşılığında öngörülen ölüm cezasının dayanakları üzerinde durulmaktadır. Ayrıca konu suç-ceza uygunluğu açısından ele alınmakta ve Hz. Peygamber'e hakaret suçunun cezası konusunda yeni bir yaklaşım sunulmaktadır. Bu bağlamda söz konusu suç kapsamında öngörülen ölüm cezasının suç-ceza uygunluğu ile bağdaşmadığı ortaya konulmaktadır.

Anahtar kelimeler: İslam Hukuku, Muhammed, Suç, Ceza, Hakaret.

^a Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, s.erdogan33@hotmail.com

THE CRIME AND PUNISHMENT OF NON-MUSLIMS FOR INSULTING THE PROPHET

Abstract

In recent years, there has been a systematic increase in the number of verbal and actual insults against the holy places of Muslims. It is seen that a significant portion of these insulting and humiliating activities are directed against the Prophet Muhammad. No one has the right to engage in verbal or actual acts that hurt the honor and dignity of another person. Words and behaviors that violate personal rights are considered as crimes by all legal systems and criminal sanctions are envisaged. Since the offense of insulting the Prophet is not only a violation of personal rights, but also against the sacred values of all Muslims, it is more appropriate to consider it as a qualified crime. Since the crime of insulting the Prophet by a Muslim person is considered within the scope of apostasy, which is a separate type of crime, the study is limited to the crime of insulting the Prophet by non-Muslims. In the Islamic legal literature, the crime of insulting the Prophet by a non-Muslim is mostly dealt with outside the heading of "ukūbāt" within the framework of the dhimma contract/citizenship law. Detached works have also been written on the subject.

Although there are different opinions, there is a general opinion that the penalty for the crime of insulting the Prophet is death. In this context, Hanafīs, unlike other schools of fiqh, express their opinion that the crime of a non-Muslim citizen in this context will not harm the dhimmah contract, which is an important breakthrough on the subject. This article focuses on the bases of the death penalty for the crime of insulting the Prophet. In addition, the issue is discussed in terms of crime-punishment compatibility and a new approach to the punishment for the crime of insulting the Prophet is presented. In this context, it is revealed that the death penalty envisaged within the scope of the crime in question is incompatible with the crime-punishment compatibility.

[The Extended Abstract is at the end of the article.]

Keywords: Islamic Law, Muhammad, Crime, Punishment, Insult.

Giriş

İslâm'ı şiddet ve terör dini olarak gösterme çabaları son yıllarda artarak devam etmektedir. Müslümanların kutsallarına, özellikle Hz. Peygamber'e karşı hakaret nitelikli yayın ve eylemlerin sürekli gündemde tutulması ve bir kısım çevreler tarafından bu eylemlerin düşünce özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi art niyetli bir davranıştır. İslâm'ı ve Müslümanları dünya kamuoyunda şiddet yanlısı ve hoşgörüsüz olarak

gösterme çabalarına hizmet gayesi güden bu kapsamdaki faaliyetler karşısında takınılması gereken tavrın belirlenmesi önemlidir. Kur'an ve Hz. Peygamber'e karşı hakaret içerikli faaliyetlerin, kışkırtma ve Müslümanları şiddet sarmalının içerisine çekmeyi amaçlayan, İslâm dünyasına yönelik kötü niyetli planların parçası olduğu açıktır.

Hz. Peygamber'e hakaret dâhil Müslümanların kutsallarına karşı gerçekleştirilen faaliyetlere karşı gösterilen aşırı tepkiler ve failer için suikast dâhil ölüm cezası talepleri, bu faaliyetleri icra edenlerin emellerine ulaşmalarına katkı sağlamaktan öteye gitmemektedir. Nitekim İslâm'a ve Hz. Peygamber'e yönelik hakaret ve çirkin iftiralar sonrasında gerçekleştirilen protesto eylemlerindeki tutum ve davranışlar, belli çevreler tarafından Müslümanların şiddet yanlısı ve müsamahasız olduğunun delili olarak sunulmaktadır. Örnek olarak Fransız yayın kuruluşu *Charlie Hebdo* olayından hemen sonra Diyarbakır'da binlerce kişinin katılımı ile gerçekleştirilen Hz. Peygamber'e saygı mitinginde, bazı kanaat önderlerinin "Hz. Peygamber'e dil uzatanın dilini keseriz." tarzındaki söylemlerin İslâm'a ve Müslümanlara bir yarar sağlamadığı açıktır. Söz konusu saldırı sonrası başta Fransa olmak üzere birçok Batı ülkesinde terörü lanetlemek adına yüz binlerin katılımı ile düzenlenen protesto gösterilerinin, terör karşıtlığından çok İslamofobiye hizmet ettiğinde kuşku yoktur.¹ Bu bağlamda İslâm coğrafyasında çeşitli dinî örgütler eliyle, İslâm ve şariat adına icra edilen şiddet eylemleri söz konusu çevreler tarafından istismar edilmektedir. Tüm bunlar iletişim çağının imkânları ile bir araya geldiğinde, İslâm adına yıkım çok daha ileri boyutlara ulaşmaktadır.

İslâm hukukunda suç ve cezalar *ukûbât* başlığı altında kısas, hadler ve ta'zîr olmak üzere üç ana bölümde ele alınmaktadır. Kisas, kasten adam öldürme ve yaralama suçları için suçun aynısı ile mukabele anlamındadır. Had suçları ise Kur'an ve sünnette açıklanan, zina, asılsız zina isnadı (kazif), hırsızlık, terör (hırâbe), had ya da ta'zîr olduğu konusunda tartışmalı, sarhoşluk veren maddeleri kullanma ve irtidâd (dinden dönme) suçlarından oluşmaktadır. Bunların dışında kalan, diğer bir ifadeyle Kur'an ve sünnette açıklanmayan suçlar ise ta'zîr kapsamında değerlendirilmekte ve bu kapsamdaki suçların cezasını belirleme yetkisi siyasi otoriteye tanınmaktadır. Kaynaklarda ta'zîr suçu kapsamında devlet hazinesi, yetim malı ve ortaklık konusunda hainlik etmek, gıda maddeleri, giyecek ve benzeri

¹ Muhammed Dalkılıç Mücahid, *Charlie Hebdo Saldırıları Öncesi ve Sonrası Fransa'da Kültürel Irkçılık* (Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017), 4.

konularda hile yapmak, eksik ölçüp tartmak, fâhiş fiyatla mal satmak, yalancı şahitlik yapmak, yalancı şahitlik yapma konusunda telkinde bulunmak, rüşvet almak, hapisten kaçmak gibi çok sayıda suça yer verilmektedir.² Yine ta'zîr kapsamında genel anlamda hakaret suçlarına da yer verilmekle birlikte, Hz. Peygamber'e hakaret suçu konusuna değinilmemektedir. Bu konu klasik fıkıh kaynaklarında vatandaşlık hukuku kapsamında kitâbü's-siyer, kitâbü'l-cizye gibi başlıklar ile siyer ve megâzî kitaplarında ele alınmaktadır. Konuyu ayrıntılı olarak ele alan müstakil eserler de hazırlanmıştır. İbn Teymiyye'nin (öl. 728/1327) *es-Sârimü'l-meslûl alâ şâtimi'l-Rasûl* ve Subkî'nin (öl. 771/1370) *es-Seyfü'l-meslûl alâ men sebbe'r-Rasûl* (Peygamber'e Hakaret Eden Kişiyeye Keskin Kılıç) şeklinde Türkçeye çevirebileceğimiz eserlerin başlıklarındaki ifadelerde konu hakkında hassasiyet ve aşırı savunmacı bir yaklaşımın izlerini görmek mümkündür. Hz. Peygamber'e hakaret suçu hakkında kapsamlı bilgi veren eserlerden birisi olan Kâdî İyâz'ın (öl. 544/1149) *eş-Şifâ bi-ta'rîf-i hukûkî'l-Mustafa* isimli eserinin yazılış amaçları arasında Hz. Peygamber'in yüceliği, ona gösterilmesi gereken saygı ve bu saygıda kusur edenlerin durumunun açıklanması yer almaktadır. Dört bölümden oluşan eserin dördüncü bölümünün Hz. Peygamber'e hakaretin cezasına ayrılması³ konuya verilen önemi göstermektedir. Son dönem Hanefî alimlerinden İbn Âbidîn (öl. 1252/1836) tarafından kaleme alınan *Tenbîhu'l-vülâti ve'l-hükkâm alâ ahkâmî şâtimi hayri'l-enâm ev ehadi ashâbihi'l-kirâm*⁴ adlı eseri konuyla ilgili aynı hassasiyetin devamı olarak değerlendirmek mümkündür. İbn Âbidîn, eseri kaleme alma gerekçesini Mâlikî Kâdî İyâd, Hanbelî İbn Teymiyye ve Şâfiî Subkî'nin müstakil eserler vermesine karşılık, Hanefî imamlarından konu hakkında doyurucu bir eserin bulunmaması olarak açıklamaktadır.⁵

Hz. Peygamber'e hakaret suçu ve cezası klasik kaynakların dışında uluslararası bir sempozyumda tebliğ olarak sunulmuş,⁶ ayrıca konu hakkında bir de doktora çalışması yapılmıştır. Söz konusu doktora

² Takıyyüddin İbn Teymiyye, *Siyâsetü'ş-şerîyye fi islâhî'r-râ'î ve'r-raiyye* (Beyrut: Dâru'l-Âfâkî'l-Cedîde, 1983), 96, 97; Abdulazîz Musa Âmir, *et-Ta'zîr fi'ş-şerîati'l-İslâmiyye* (Kahire: Dârü'l-Fikri'l-Arabî, 1969), 254-287.

³ Yaşar Kandemir, "eş-Şifâ", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2010), 39/134.

⁴ Muhammed Emîn İbn Âbidîn, *Tenbîhu'l-vülâti ve'l-hükkâm alâ ahkâmî şâtimi hayri'l-enâm ev ehadi ashâbihi'l-kirâm*, thk. Senâullah (Merdan/Pakistan: Merkezü'l-Buhûsi'l-İslâmiyye, 2017).

⁵ İbn Âbidîn, *Tenbîhu'l-vülâti ve'l-hükkâm*, 41.

⁶ Suat Erdoğan, "Literatürümüzde İslamofobiyi Destekleyen Olgulardan Birisi: Hz. Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası", *Uluslararası İslamofobi ve Terör Sempozyumu*, ed. Azize Toper Kaygın (Bartın: Bartın Üniversitesi Yayınları, 2017), 397-408.

çalışmasında Müslüman, gayri Müslim ayrımı olmaksızın Hz. Peygamber'e hakaret suçu ve cezasın bir bütün olarak ele alınmakta ve konuyla ilgili klasik görüşün yanında çağdaş düşüncelere de yer verilmektedir.⁷ Klasik kaynaklarda Hz. Peygamber'e karşı saygısızlık ve hakaret suçu hakkında failinin dini inancına göre farklı değerlendirmelere yer verilmektedir.⁸ Müslüman bir kişinin bu konudaki söz ve davranışları "elfâzı-küfür" kapsamında irtidâd suçu olarak kabul edilmekte ve söz konusu suç için ölüm cezası öngörülmektedir.⁹ İrtidâd suçu ve cezası ayrı bir çalışma olduğundan, bu makalenin konusu Müslüman olmayan kişilerin Hz. Peygamber'e hakaret suçu ve cezası ile sınırlandırılmıştır. Aslında konunun güncel ve tartışılan yönü de burasıdır. Gayri Müslim vatandaşın Hz. Peygamber'e hakaret suçu zimmet akdinin devamı kapsamında tartışılırken, Müslüman olmayan ve başka bir ülke vatandaşının söz konusu suçu işlemesi devletler hukukunu da ilgilendiren ayrı bir yönü bulunmaktadır. Hz. Peygamber'e sözlü ya da fiili olarak hakaret eden yabancı ülke vatandaşı bir kişiyi yargı yoluyla cezalandırmanın dışında suikast ile öldürmenin cevazı konuyu daha önemli kılmaktadır. Salman Rüşdi olayında¹⁰ olduğu gibi, yabancı bir ülke vatandaşı hakkında ölüm cezası fetvası verilmesi Müslümanları dünya kamuoyunda zor duruma düşüreceği kesindir. Bu tür kararların verilmesinde klasik kaynaklarımızdaki, Hz. Peygamber'e hakaret etmenin cezasının ölüm olduğuna dair hükümlerin etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.

Dünya genelinde hemen her alanda kök salmaya başlayan İslâm karşıtlığı ile mücadelede, literatürümüzde İslamofobiye dayanak olabilecek fikhî yorumların, -doğruları korumak şartıyla- Kur'an-sünnet bütünlüğü açısından gözden geçirilmesi ve bu konuda günümüzün şartlarına göre yeni bir söylem geliştirilmesi önemlidir. Ancak bu kapsamda yapılacak çalışmalarda istenilen sonuca ulaşılsa da söz konusu çevrelerin İslâm

⁷ Hasan Basri Yıldız, *İslâm Hukukunda Hz. Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019).

⁸ Burhânüddîn Ebü'l-Hasen Mergînânî, *el-Hidâye şerhu Bidâyeti'l-mübtedî*, thk. Ahmed Câd (Kahire: Dâru'l-Hadîs, 2008), 2/600; Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidin, *Reddü'l-Muhtar ala'd-dürri'l-muhtâr, şerh-i tenvîri'l-ebâr*, thk. Ali Muhammed Muavvîd - Âdil Ahmed Abdulmevcûd (Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1994), 6/370-372.

⁹ Abdullah Demir - Ramazan Günay, *Şeyhülislam Ebüssuûd Efendi'nin Fetvaları Fetavay-ı Ebüssuûd* (İstanbul: SD Yayınevi, 2020), 1078, 1115, 1119, 1120; Ömer Menekşe, *Osmanlı Toplumunda Zındıklık: Patburunzâde Örneğinde Bir İnceleme* (İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2019), 91-98.

¹⁰ The Satanic Verses (Şeytan Ayetleri) isimli kitabın yazarı Selaman Rüşdi hakkında İran dini lideri Humeyni tarafından ölüm fetvası verilmiş, İslâm ülkeleri başta olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerinde büyük olaylar meydana gelmiş ve 1998 yılında İran hükümetinden olayı yatıştırıcı yönde açıklamalar gelmesi üzerine gerginlik azalmıştır.

karşıtlığı alanındaki eylemlerinden vazgeçmeyeceklerini tahmin etmek zor değildir. Zira konunun siyasi ve tarihi bir arka planının olduğunda kuşku yoktur. Durum böyle olsa da bahsedilen çalışmaların mutlaka yapılması gerekir. Zira kanaatimize göre, Peygamber'e hakaret suçu için öngörülen ölüm cezası, o günün şartları içerisinde ulaşılan fikhî bir yaklaşım olup, mutlak doğru olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığı gibi, günümüzde İslâm'ın ve Müslümanların maslahatı açısından da uygun değildir.

Makalede, Hz. Peygamber'e hakaret suçu ve cezası Kur'an-sünnet merkezli bir yaklaşımla ele alınmakta, tarihi süreç içerisinde oluşan fikhî içtihat ve yorumlar değerlendirilmekte ve suç-ceza uygunluğu açısından Hz. Peygamber'e hakaretin cezası konusunda bir öneri sunulmaktadır.

A. İslâm Hukukunda Hakaret Suçu ve Cezası

1. Genel Olarak Hakaret Suçu ve Cezası

Kuşkusuz hiç kimse bir başkasının onur ve şerefini incitici sözlü veya fiilî davranışlarda bulunma hakkına sahip değildir. Kişilik haklarının ihlâli anlamına gelen bu tür davranışlar, cezai yaptırım gerektiren suç kapsamındadır. Nitekim günümüz mevzuatında haksız isnat ve hakaret suçları için hapis ve adli para cezaları öngörülmektedir.¹¹ Klasik fıkıh kitaplarında hangi söz ve davranışların hakaret kapsamında değerlendirileceğine dair bilgiler bulunmaktadır.¹²

2. Hz. Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası

İslâm hukukunda suç ve cezalar *ukûbât* başlığı altında ele alınmaktadır. Ancak Hz. Peygamber'e hakaret suçuna bu bölümde ayrı bir başlık altında yer verilmezken, daha çok tâli bazı yerlerde konuya temas edilmektedir. Fetva mecmualarında ise *elfâz-ı küfür* sözleri bağlamında konuya yer verilmektedir. Müstakil birkaç eserin dışında klasik kaynaklarda Hz. Peygamber'e hakaret suçuna sınırlı olarak yer verilmektedir.

Kur'an ve sünnette Allah ve Resulüne اذى "eziyet" olarak nitelendirilen hakaret suçu, klasik kaynaklarda çoğunlukla سب النبي ، سب النبي sebbü'n-nebî /şetmü'n-nebî (Hz. Peygamber'e küfretme, sövme) başlığı altında ele alınmakta ve Hz. Peygamber'e yönelik alay, iftira, karalama ve aile hayatı ile ilgili çirkin yakıştırmalarda bulunma gibi¹³ çeşitli şekillerde tezahür eden

¹¹ TCK. Md. 125.

¹² Alâuddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd el-Kâsânî, *Bedâ'i'u's-sanâ'i' fî tertîbi's-şerâ'i'* (Beirut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1424/2003), 7/63.

¹³ Ebü'l-Fazl İyâz b. Mûsâ b. İyâz el-Yahsubî Kâdî İyâz, *eş-Şifâ bi-ta'rîf-i hukûki'l-Mustafa*, thk. Abdüsselam Muhammed Emin (Beirut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2002), 2/130-133;

davranışlar bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Hz. Muhammed'e yönelik saygısızlıkları irdeleyen eserlerde sebb/şetm kavramı şu şekilde ifade edilmektedir:

"Allah'ın elçisine doğrudan dil uzatan (söven, küfreden), onun kendisine, ailesine, soyuna, dinine veya ona has vasıflardan birine herhangi bir şekilde bir eksiklik ve kusur nisbet eden, dolaylı da olsa ona dil uzatan, kimlik ve kişiliğini diğer bir ifade ile şahsiyetini hafife almak, yaralamak, hakaret etmek, şan ve şerefini küçümsemek, küçük düşürmek ve ayıplamak maksadıyla birine veya bir şeye benzeten kimse ona sövmüş (sebbetmiş) olur..."

*Aynı şekilde Resûlullah'a beddua eden, lânet okuyan, zarar görmesini isteyen, kötülemek amacıyla makam, mevki ve şerefine uygun olmayan şeyleri ona nispet eden, onun yüce katına münasebetsiz, asılsız ve çirkin sözler yakıştıran, maruz kaldığı bazı musibet ve problemleri diline dolayarak kendisini ayıplayan yahut da başkalarında da olabilecek bir takım insanî arızaları bahane ederek onu insanların gözünden düşürmeye çalışan bireyler de ona hakaret ve saygısızlık etmiş olur."*¹⁴

Hz. Peygamber'in hayatı boyunca kâhin, sihirbaz, mecnun gibi çeşitli yakıştırmalarla rencide edildiği, iftira ve hakaretlere maruz kaldığı bir gerçektir. Ancak günümüzde hayatta olmadığı hesaba katıldığında onun şahsına yönelik her tür hakaret ve iftira, kişisel hak ihlâlinden çok Müslümanların kutsalına yönelik suç kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Bu durum daha geniş kapsamlı bir hak ihlâli anlamına gelmektedir. Dolayısıyla konuyu günümüz mevzuatında cezai yaptırım kapsamında olan, halkı kin ve düşmanlığa tahrik, halkın bir kısmının benimsediği dini değerlerin aşağılanması kapsamında değerlendirmek yanlış olmayacaktır.

a. Kur'an'da Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası

Kur'an, ayırım gözetmeksizin, ehl-i kitap ve müşriklerin tüm Müslümanlara karşı çeşitli kırıcı davranışlar sergileyeceklerini, hatta bunun kaçınılmaz olduğunu dile getirmekte ve bu tür davranışları sergileyenlere karşı nasıl bir tavır takınılması gerektiği de aşağıdaki âyette şu şekilde

Ebü'l-Abbâs Takıyyüddîn Ahmed b. Abdilhalîm İbn Teymiyye, *es-Sârimü'l-meslûl alâ şâtimi'r-Rasûl*, thk. Muhammed b. Abdullah b. Ömer el-Halvânî, Muhammed Kebîr Ahmed Şüderî (b.y., 1417/1997), 16; Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ebî Bekr İbn Kayyim el-Cevziyye, *Ahkâm-u ehlî'z-zimme*, thk. Ebû Bera Yusuf b. Ahmed el-Bekrî, Ebû Ahmed Şakir b. Tevfik el-Arûrî (Suudî Arabistan, 1418/1997), 3/1357-1359.

¹⁴ Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 2/220; Bekir Topaloğlu, "Peygambere Saygısızlığın Dini Hükmü", *Diyanet Dergisi* 25/4 (1989), 72; Selim Özarslan, "Hz. Peygamber'e Yönelik Saygısızlıklar", *Kelam Araştırmaları Dergisi* 5/2 (2007), 66.

açıklanmaktadır:

“Ant olsun, mallarınız ve canlarınız konusunda imtihana çekileceksiniz. Sizden önce kitap verilenlerden ve Allah’a ortak koşanlardan üzücü birçok söz işiteceksiniz. Eğer sabreder ve Allah’a karşı gelmekten sakınırsanız bilin ki, bunlar (yapmağa değer) azmi gerektiren işlerdendir.”¹⁵

Kur’an, suçun mağduru olan kişiye ceza verme konusunda tercih hakkı tanımakla birlikte, affetme ve mağduriyetler karşısında sabırlı olmayı tavsiye etmektedir. Nitekim yukarıdaki âyette de ehl-i kitap ve müşriklerin eziyetleri karşısında cezadan ziyade sabır tavsiye edilmektedir.

Bu âyetin hükmünün Mekke dönemi kıtâl âyetinden öncesi için geçerli olduğu düşüncesine karşılık Kurtubî, (öl. 671/1273) âyetin mensuh olmadığını, mücadelenin en güzel şekliyle yapılmasının gerektiğini, Hz. Peygamber’in de kıtâl emrine rağmen Yahudi ve Hıristiyanlarla iyi geçindiğini ve müşriklere karşı da affedici olduğunu ifade etmektedir.¹⁶

Nitekim, İslâm ceza hukukunun temeli olarak kabul edilen¹⁷ aşağıdaki âyetlerde cezadan ziyade, af ve sabır önerilmektedir:

“Bir kötülüğün karşılığı, onun gibi bir kötülüktür (ona denk bir cezadır). Ama kim affeder ve arayı düzeltirse, onun mükâfatı Allah’a aittir. Şüphesiz O, zalimleri sevmez.”¹⁸

“Ceza verecekseniz size yapılanın misliyle cezalandırın, sabrederseniz elbette bu sabredenler için daha hayırlıdır.”¹⁹

Bununla birlikte ehl-i kitap ve müşriklerin eziyetlerine karşı Müslümanlara sabır tavsiye edilmekle birlikte, onların yaptıklarının bir şekilde cezasız kalmayacağı aşağıdaki âyette şu şekilde açıklanmaktadır:

“Şüphesiz Allah ve Resulünü incitenlere, Allah dünya ve ahirette lanet etmiş ve onlara aşağılayıcı bir azap hazırlamıştır.”²⁰

Allah ve Resulünü incitenler hakkında ahiret azabının dışında dünyada *tel’în* cezası, kınayanın kınanması, aşağılayanın aşağılanması şeklinde işlenen suçun cinsinden bir yaptırım olduğu görülmektedir. Allah ve resulüne haksız yakıştırmada bulunan ve değer vermeyen kişilerin benzer

¹⁵ Âl-i İmrân 3/186.

¹⁶ Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed el-Kurtubî, *el-Câmiu li-Ahkâmi'l-Kur’an, thh. Abdullah b. Abdu'l-Hasen et-Türkî* (Beyrut: Müessesetü’r-risâle, 2006), 5/457.

¹⁷ Ebû Abdillâh (Ebû'l-Fazl) Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin er-Râzi, *Mefâtihu'l-gayb* (Beyrut: Dâru'l-fikr, 1981), 27/179.

¹⁸ eş-Şûrâ 42/40.

¹⁹ en-Nahl 16/126.

²⁰ el-Ahzâb 33/57.

şekilde değersiz olarak nitelendirilmeleri anlamında *tel'in*, inkârcıların dünya ve ahiretteki cezalarının genel niteliğidir.²¹

b. Peygamber'e Hakaret Suçu Kapsamındaki Rivâyetler

Kaynaklar, Hz. Peygamber'in ticaret yolları, Medine'nin iç ve dış güvenliğini sağlama gibi çeşitli gayelerle birlikte ayrıca dine ve kutsal değerlere karşı faaliyet içerisinde olanların bertaraf edilmesi konusunda özel görevli seriyyeler oluşturduğunu haber vermektedir. Bu bağlamda şiirleriyle Hz. Peygamber'i hicvetme ve toplumu İslâm ve Müslümanlar aleyhine kışkırtmaları sonucu Ebû Afek, Asma bnt. Mervan ve Ka'b b. Eşref isimli kişilerin suikast sonucu öldürüldüğü kaydedilmektedir.²² Ertürk, Ebû Afek ve Asma bnt. Mervan'ın öldürülmesiyle ilgili tarih kitaplarında yer alan rivâyetler hakkında şu değerlendirmede bulunmaktadır:

*"Ebû Afek ve Asma bnt. Mervan isimli kişilerin İslâm aleyhine şiir okudukları için acımasızca Hz. Peygamber'in emriyle öldürüldüklerine dair iki rivâyetin kabul kriterleri açısından asla kaynak değerlerinin olmadığı, muhtevalarının da İslâm'ın temel prensiplerine tamamen aykırı oldukları için kabul edilmeyeceği ortaya çıkmaktadır."*²³

İslâm'a ve Müslümanlara yönelik yıkıcı faaliyetler ve Hz. Peygamber'e hakaret suçunun cezası hakkında Ka'b. Eşref'in isminden daha çok söz edilmektedir. Ka'b b. Eşref'in öldürülmesi hakkında tarihi kaynakların yanında hadis kitaplarında da ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır. Rivâyete göre bir gün Hz. Peygamber'in mescitte, *"Ka'b'ın hakkından kim gelecek, kuşkusuz O Allah ve Resulüne eza etmiştir."* şeklindeki ifadeleri üzerine Muhammed b. Mesleme, Hz. Peygamber'den izin ister ve bir suikast sonucu Ka'b b. Eşref'i öldürür.²⁴ Rivâyetlere göre Muhammed b. Mesleme'nin, Ka'b b. Eşref'i hile ile öldürmek için Hz. Peygamber'den *"Bana bu konuda, ona herhangi bir şey söylememe izin veriniz."* şeklindeki isteği Hz.

²¹ Konuyla ilgili diğer âyetler için bk. el-Bakara, 2/89, 159, 161; Âli İmrân 3/61; en-Nisa 4/46, 47, 52, 118; el-Mâide 5/13, 60, 78; el-Âraf 7/38, 44; et-Tevbe 9/68; Hud 11/18; en-Nûr 24/23.

²² Serdar Özdemir, "Seriyye", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), 36/565, 566.

²³ Mustafa Ertürk, *Hadis Çözümlemeleri* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2007), 153-164; Kenan Karagöz, *Hiz. Muhammed Döneminde Öldürülenler* (İstanbul, 2016), 169-176.

²⁴ Muhammed b. İsmail Buhârî, *el-Cami u's-Sahîh*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî (Kahire: el-Matbaatu's-Selefiyye, 1400), "Rehn", 3, "Cihâd", 158, "Megâzî", 5; Müslim b. Haccâc el-Kuşeyrî en-Nisâbü'rî, *el-Câmiu's-sahîh, nşr. Muhammed Fuâd Abdülbâkî* (Kahire: Dârü't-tayyibe, 1375), "Cihâd", 46; Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî Ebû Dâvûd, *es-Sünen* (Beyrut: Dâr-ı İbn Hazm, 1418), "Cihâd", 19; Mehmet Ali Kapar, "Ka'b b. Eşref", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2019), 24/3-4.

Peygamber tarafından kabul edilmekte ve Muhammed b. Meslem'e arkadaşlarıyla birlikte, yalan beyanlarla Ka'b b. Eşref'i tuzağa düşürüp öldürmektedir.²⁵ Ka'b b. Eşref'in öldürülmesi hakkındaki söz konusu rivâyetler, Hz. Peygamber'e hakaret eden kişinin öldürülmesi gerektiği şeklindeki içtihatların dayanağı olması açısından önemlidir.

Rivâyette yer alan "Allah ve Resulüne eziyet" *آذى الله ورسوله* ifadesinin, Kur'an'da aynı şekilde geçmesi dikkat çekmektedir. Kur'an, Allah ve Resulüne eziyet karşısında sabır tavsiye ederken, ilgili rivâyete göre Hz. Peygamber'in Muhammed b. Mesleme'ye Ka'b b. Eşref'i öldürmesi için, yalan ve hile dâhil, her yola başvurabileceğine dair suikast izni vermesini açıklamak mümkün değildir. Dolayısıyla söz konusu rivâyetlere dayanarak, İslâm ve Müslümanlara karşı faaliyette bulunanlar hakkında, faaliyetleri tahkir ve aşağılayıcı da olsa suikasta cevaz vermek²⁶ günümüz dünyasında Müslümanları savunulması zor bir durumda bırakacaktır. Aynı şekilde yüz yirmi yaşlarında olduğu belirtilen bir şairin, incitici ifadeler kullanmış olsa da Hz. Peygamber'in şehirlerinin içişlerine müdahalesini eleştirmesi sebebiyle²⁷ suikastla öldürülmesini açıklamak mümkün değildir. Ayrıca bu durumun, Müslümanları bu tür eylemleri sebebiyle zaman zaman terör devleti olmakla suçlanan ülkelerin durumuna düşüreceği de açıktır. Ebû Afek, Asma bnt. Mervan, Ebû Azze b. Abdullah ve Ka'b b. Eşref gibi şairlerin şiirleriyle İslâm davetinin önünde bir engel olarak değerlendirildiği ve Mâide 3. âyeti kapsamında bozgunculuk suçlamasıyla öldürüldükleri²⁸ şeklindeki bir yaklaşım da doğru değildir. Zira bu anlayışla tarifi tam olarak yapılmayan ve yoruma açık bırakılan suç tanımlaması ile her tür eylemin bozgunculuk kapsamında değerlendirilip ölüm cezasına hükmetmenin yolu açılmış olur. Nitekim tarihi süreçte çok sayıda kişinin bozgunculuk suçlaması ile yargılanıp çoğu hakkında ölüm cezasının infaz edildiğine dair örnekler

²⁵ Buhârî, "Megâzî", 15; Müslim, "Cihâd", 46; Ebû Dâvûd, "Cihâd", 169; Ebû Abdillâh Muhammed b. Ömer b. Vâkid el-Vâkidî, *Kitâbü'l-megâzî* (Medine, 1855), 186-189; Ebû Muhammed Cemâlüddîn Abdülmelik b. Hişâm İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye* (Beyrut: Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, 1410), 3/15-17; Ebû Abdillâh Muhammed b. Sa'd İbn Sa'd, *Kitâbü't-tabakâti'l-kebir*, thk. Ali Muahmed Ömer (Kahire, 1421), 29-31.

²⁶ Konu hakkında bk. Mustafa Harun Kıyık, "İslâm Hukukunda "İğtiyâl/Suikast" Suçu ve Hukuki Neticeleri", *İHYA Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 7/1 (2001), 147-171.

²⁷ Esat Ayyıldız, "Medineli Yahudi Şair Ebû 'Afek ve Tahrîd (Kışkırtma) Şiiri", *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 11/21 (Ocak 2021), 137-139.

²⁸ Zübeyde Şen, *Hiz. Peygamber (S.A.V)'in Uyguladığı Şer'î Cezalar* (Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 35; İhsan Arslan, "İslâm Devleti'nin İstiklal ve İstikbalini Tehdit Eden Şairlere Karşı Hz. Peygamber'in Tavrı", *Akademik Siyer Dergisi* 1/2 (2020), 119-130.

bulunmaktadır.²⁹ Oysa söz konusu âyette bozgunculuk suçu kapsamında işlenen suça göre değişen salb, (asma) ölüm, el ayak çapraz kesme ve sürgün olmak üzere birden çok ceza öngörüsü bulunmaktadır. Nitekim Mâlikîlerin bu konuda devlet başkanına cezalar arasında mutlak manada tercih yetkisi veren görüşü, Hanefîler tarafından Kur'an'ın suç-ceza prensiplerine aykırı bulunarak eleştirilmekte ve bozgunculuk suçu kapsamında ölüm cezasının sadece öldürenler için verilebileceği, öldürmeyen ve mala yönelik bir hak ihlâlinde bulunmayanların cezasının sürgün olacağı ifade edilmektedir.³⁰ Kanaatimize göre de Mâide Sûresi 33. âyetini esas alarak öldürmeyen kişiler hakkında bozgunculuk suçlaması ile ölüm cezasına hükmetmek doğru değildir.

Konuyla ilgili rivâyetler üzerinden Hz. Peygamber'e hakaret eden kimse hakkında ölüm cezasına hükmetmenin, usul açısından da doğru olmadığını belirtmeliyiz. Zira Kur'an'da Allah ve Resulüne eziyet edenler hakkında öncelikle sabır tavsiye edilirken, diğer bir âyette ise ceza mahiyetinde lanetten söz edilmektedir. Âyetteki ifadeler beyan makamında hasr olarak değerlendirildiğinde, konu hakkında rivâyetlere dayalı olarak verilecek ölüm hükmü -Hanefîlerin usulü açısından- nass üzerine ziyade, yani nesih anlamı taşımaktadır.³¹ Bu ancak mütevâtir en azından meşhur bir rivâyetle mümkün olabilir. Hz. Peygamber'e hakaret hakkında ölüm cezasının söz konusu edildiği rivâyetlerin bir kısmı haber-i vâhid olsa da diğer bir kısmı tarihi kayıtlardan ibarettir. Rivâyetle ilgili bir diğer metin tenkidi, Ka'b b. Eşref gibi İslâm'la mücadele konusunda öne çıkan, meşhur bir kişiyle ilgili suikastın, mescitte aleni olarak yapılmasıdır. Diğer taraftan konuyla ilgili rivâyetlerin hükme delaleti de kesin değildir. Zira söz konusu kişilerin sırf hakaret ve eza suçu işledikleri için öldürüldüklerine dair elimizde kesin deliller bulunmamaktadır. Konuyla ilgili en önemli referans kaynağı olan Ka'b b. Eşref'in öldürülmesini sadece hakaret içerikli faaliyetlerine bağlamak doğru değildir. Nitekim kaynaklarda Ka'b b. Eşref'in Bedir savaşıdan sonra Mekke'ye giderek Müslümanların aleyhinde savaş kışkırtıcılığı yapması, ayrıca kırk kadar adamıyla Müslümanlara karşı savaşmak için Mekkelilerle anlaşması ve Hz. Peygamber'i öldürmek için bir

²⁹ Şükrü Özen, "İslâm Hukukuna Göre Zındıklık Suçu ve Molla Lütfî'nin İdamının Fıkhîliği", *İslâm Araştırmaları Dergisi* 9 (2001), 46-48; Konu hakkında başka örnekler için bk. Ahmet Yaşar Ocak, *Osmanlı Toplumunda Zındıklık ve Mülhidler (15.-17. Yüzyıllar)* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998); Ömer Menekşe, *Osmanlı Toplumunda Zındıklık: Patburunzâde Örneğinde Bir İnceleme* (İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2019).

³⁰ Kâsânî, *Bedâ'î'u's-sanâ'i*, 9/367/368.

³¹ Şemsü'l-eimme Muhammed Ahmed b. Ebû Sehl es-Serahsî, *Usûlü's-Serahsî*, thk. Ebü'l-Vefâ el-Afgânî (Beyrut: Dârü'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1414), 1/112.

grup Yahudi ile gizli suikast planlamasından söz edilmektedir.³² Ayrıca rivâyetlerdeki Ka'b b. Eşref'in başının Hz. Peygamber'e getirilmesi üzerine Hz. Peygamber'in Allah'a şükrettiği ve "من ظفرتم به من رجال اليهود فالقتلوا" *"Gücünüzün yettiği Yahudi'yi öldürün"*³³ şeklindeki sahih hadis kaynaklarında yer almayan ve bir millete karşı soykırım anlamına gelen ifadeleri, İslâm'ın barış ya da savaş hukuku prensipleri ile bağdaştırmak mümkün değildir. Sonuç olarak birçok açıdan eleştiriye açık olması sebebiyle sıhhati konusunda şüphe uyandıracak bu tür rivâyetler üzerinden, Hz. Peygamber'e hakaret suçu işleyen kişi için ölüm cezası gibi ağır ve geri dönüşü olmayan bir cezaya hükmetmek isabetli değildir. Ka'b b. Eşref'in öldürülmesi hakkındaki rivâyetler ise sahih hadis kaynaklarında yer almakla birlikte yukarıda ifade edildiği gibi hükme delâleti kat'î değildir.

Hz. Peygamber'e hakaret kapsamında değerlendirilebilecek bir diğer rivâyet şu şekildedir: Yahudilerden bir topluluk Hz. Peygamber'e gelerek şöyle dediler: (güya selam veriyormuşçasına) "es-Sâmu aleyküm (ölüm senin üzerine olsun.)" Hz. Âişe diyor ki; "ben onların ne demek istediğini anladım ve ölüm ve lanet sizin üzerinize olsun." dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber: "Yavaş ol ey Âişe, ben onlara sizin üzerinize olsun demiştim." Buyurdular.³⁴

Rivâyetteki ifadelerden Hz. Peygamber'in kendisine karşı incitici ve hakaret içerikli tavır karşısında, sadece *mukabele bi'l-misl* ile yetindiği ve Hz. Âişe'yi de sınırı aşmaması konusunda uyardığı anlaşılmaktadır. Hz. Âişe'nin telaffuz ettiği lanet ifadesinin Allah ve resulüne eziyet edenler için Kur'an'da bu kapsamda dile getirilen *tel'in* ile örtüşmesi de ayrıca dikkate şâyandır.

c. Klasik Kaynaklarda Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası

Klasik kaynaklarda Hz. Peygamber hakaret eden kişinin Müslüman veya gayr-i Müslim olması ayırt edilmeksizin cezasının ölüm olduğu konusunda genel bir kanaat hâkimdir. Hatta bu konuda ümmetin icamâ ettiği

³² İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 3/13, 14; Vâkîdî, *Kitâbü'l-megâzî*, 185; Kapar, "Ka'b b. Eşref", 24/24/3, 4; Saffet Köse, "Cihad Şiddete Referans Olabilir mi?", *İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi* 9 (2007), 48; M.J. Kister, "Peygamberin Pazarı", çev. Abdullah Kahraman, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/2 (2002), 25-27.

³³ İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 3/19; İbn Sa'd, *Kitâbü't-tabakâti'l-kebir*, 2/30; el-Vâkîdî, *Kitâbü'l-megâzî*, 191.

³⁴ Buhârî, "Edeb", 35, 38, "Cihâd", 98, "İstîzan", 22, "Deavât", 59, 63; Müslim, *el-Câmiu's-sahîh*, nşr. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, "Selam", 10, 11, 13; Ebû İsa Muhammed b. İsa et-Tirmizî, *Sünenü't-Tirmizî*. nşr. Ammar Tayyar (Dımaşk: Müessetü'r-Risâle, 2011), "Siyer", 40, "İstîzan", 12, 13, "Tefsîr-ü sûre", 69; Ebû Muhammed Abdullah b. Abdirrahmân b. el-Fazl, ed-Dârimî, *Sünenüt't-Dârimî* thk. Hüseyin Selim Esed (Suudi Arabistan: Dâru'l-muğni, 2000), "İstîzan", 7; Ahmed b Muhammed, İbn Hanbel, *el-Müsned* (Kahire: Dâru'l-hadis, 1995), 2/114, 170, 221, 3/140, 144, 6/27, 116, 134.

ifade edilmektedir.³⁵ Ancak konuyla ilgili icmâ iddialarına³⁶ mesafeli yaklaşmak gerekir. Zira icmâdan söz edilen ibarelerin hemen devamında Ebû Hanife'nin muhalefetinden söz edilmektedir. Nitekim Subkî, (öl. 771/1370) Hz. Peygamber'e hakaret eden kişinin öldürüleceği konusunda Ebû Hanife'nin muhalefeti bulunması sebebiyle bu konuda icmâdan söz edilemeyeceğini belirtmektedir.³⁷ Zaman zaman klasik kaynaklarda rastlanan bu tür icmâ ifadelerini usuldeki icmâ kavramından farklı olarak, mezhep içerisinde farklı görüş bulunmadığı veya ulemanın genel kanaatinin bu yönde olduğu anlamında değerlendirmek daha doğrudur.³⁸

Hz. Peygamber'e hakaretin cezasının her hâlükârda ölüm olduğu kanatında olanlar, aşağıdaki âyetlerin bu hükme delalet ettiğini belirtmektedirler:

*"...Allah'ın Resûlünü incitenler için ise elem dolu bir azap vardır."*³⁹

*"Şüphesiz Allah ve Resûlünü incitenlere, Allah dünya ve ahirette lânet etmiş ve onlara aşağılayıcı bir azap hazırlamıştır."*⁴⁰

*"Lanetlenmiş olarak nerede bulunurlarsa yakalanıp, mutlaka öldürülürler."*⁴¹

Hz. Peygamber'e hakaretin cezasını ölüm olarak açıklayanlar, âyetlerde geçen "Allah'ın azabı ve lanetlenme" ifadelerinden hareketle böyle bir sonuca ulaşmaktadırlar.⁴² Kanaatimize göre hükme delâleti kesin olmayan söz konusu ifadelerden bu sonuca ulaşmak makul değildir. Yine konu hakkındaki bir diğer delil olarak kabul edilen, Ahzâb sûresi 61. âyetindeki "buldukları yerde yakalanıp öldürülmeleri" ifadesini herhangi bir kişinin işlediği suçtan dolayı yargılanıp ölüm cezasına çarptırılması anlamından ziyade, savaş hukuku kapsamında değerlendirmek daha doğrudur. Nitekim ilk müfessirlerden Mukatil b. Süleyman (öl. 150/767) bir sonraki âyette sünnetullah olarak tespit edilen bu duruma Bedir savaşını

³⁵ İbn Teymiyye, *es-Sârimü'l-meslûl*, 13-19; Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 2/130-136.

³⁶ Ebü'l-Hasen Ali b. el-Fâsî el-Kattân, *el-İknâ' fî mesâilil-İcmâ*, thk. Faruk Hammâde (Dâru'l-Kalem, 2011), 3/1063.

³⁷ Ebû Nasr Tâcüddîn Abdülvehhâb b. Ali b. Abdilkâfi es-Subkî, *es-Seyfü'l-meslûl alâ men sebbe'r-Rasûl* (Amman: Dâru'l-Feth, 2000), 251.

³⁸ Zekiyyüddin Şabân, *İslâm Hukuk İlminin Esasları (Usulü'l-Fıkh)*, çev. İbrahim Kâfi Dönmez (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2018), 155.

³⁹ et-Tevbe 9/61.

⁴⁰ el-Ahzâb 33/57.

⁴¹ el-Ahzâb 33/61.

⁴² Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 2/136; İbn Âbidîn, *Tenbihu'l-vülâti ve'l-hükkâm*, 44.

örnek göstermektedir.⁴³

Bu âyetlerin yanında, yukarıda verilen çok sayıdaki rivâyet özellikle Kab'b b. Eşref'in öldürülmesi Peygamber'e hakaret cezasının sünnetten delili olarak kabul edilmektedir.⁴⁴ Söz konusu rivâyetler hakkında bir üst başlıkta yeterli değerlendirme yapıldığı için burada tekrara gerek duymuyoruz. Ancak burada bir ilavede bulunmakta yarar vardır. Hz. Peygamber'in konuyla ilgili olarak, Ka'b b. Eşref ve Ebû Râfi' gibi bazıları hakkında ölüm cezasına hükmederken, kendisini hicveden Enes b. Züneym ed-Dîlî'yi affetmesi, bazıları için ise hiç ceza vermemesi⁴⁵ şeklinde rivâyetlerin farklılık göstermesi, ayrıca söz konusu suç kapsamında verilecek cezanın had mi yoksa ta'zîr grubuna mı dâhil edileceği konusundaki tartışmalar,⁴⁶ Hz. Peygamber'e hakaretin cezasını her hâlükârda ölüm olarak açıklamamıza manidir.

Gayri Müslimin Hz. Peygamber'e hakaret suçu fıkıh kitaplarında çoğunlukla vatandaşlık hukuku kapsamında ele alınmakta ve bu bağlamda zimmînin (gayri müslim vatandaş) zimmet akdinin bozulup bozulmayacağı tartışma konusu yapılmaktadır. Hanefiler, Hz. Peygamber'e hakareti Müslüman için irtidad, zimmî için ise küfürde ziyade olarak değerlendirmektedirler. Allah'a çocuk nispet edilmesi gibi Hz. Peygamber'e hakareti de aynı statüde kabul etmekte ve bunun zimmet akdine zarar vermeyeceğini belirtmektedirler.⁴⁷ Hanefiler, Hz. Âişe ile birlikte olduğu sırada Hz. Peygamber'e selam verme bahanesiyle, yapılan sataşmayı hakaret olarak değerlendirmektedirler. Onlara göre durum zimmet akdinin sonlandırılması anlamına gelseydi, adı geçen Yahudilerin harbî statüsünde öldürülmeleri gerekirdi. Bu bağlamda Abdullah b. Ömer'e atfedilen rivâyetin isnâdının zayıf olduğunu ifade edilmektedir.⁴⁸ Ancak zimmet akdi bozulmasa da söz konusu eylem, Hanefilerce de suç kapsamında değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Cessâs, (öl. 370/981) Süfyân es-Sevrî'nin (öl. 161/778) de Hanefilerle aynı görüşte olduğuna yer vermekte ve Hz. Peygamber'e hakaret

⁴³ Ebû'l-Hasen Mukâtil b. Süleymân, *Tefsîrû Mukâtil b. Süleyman*, thk. Ahmed Ferîd (b.y. y.y, 2003), 3/155.

⁴⁴ İbn Âbidîn, *Tenbîhu'l-vülâti ve'l-hükkâm*, 46-50.

⁴⁵ Yıldız, *İslâm Hukukunda Hz. Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası*, 157.

⁴⁶ İbn Âbidîn, *Tenbîhu'l-vülâti ve'l-hükkâm*, 52-57; Yıldız, *İslâm Hukukunda Hz. Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası*, 158.

⁴⁷ Kâsânî, *Bedâ'i'u's-sanâ'i'*, 9/447; Mergînânî, *el-Hidâye*, 2/600; Ebû Bekir b. Ali el-Haddâdî, *Şerh-u Muhtasrî'l-Kudrî Cevheretü'n-neyyire* (İstanbul: Fazilet Neşriyat, 1978), 2/353; Kemâlüddîn Muhammed b. Abdilvâhid b. Abdilhamîd es-Sivâsî İbnü'l-Hümâm, *Fethu'l-kadîr* (Beyrut: Dâru'l-kütübî'l-ilmiyye, 2002), 6/58; İbrahim b. Muhammed el-Halebî, *Mülteka'l-ebhur*, thk. Abdullah Beyler (İstanbul: Şifa Yayınevi, 2013), 306.

⁴⁸ İbnü'l-Hümâm, *Fethu'l-kadîr*, 6/58, 59.

eden zimmî hakkında ölüm cezası dışında ta'zîr türünden bir cezanın verileceğinden söz etmektedir.⁴⁹

Son dönem bazı Hanefî âlimler, Hz. Peygamber'e hakaret kapsamındaki davranışların alışkanlık hâline gelmesi, aleni olarak işlenmesi ya da zimmet akdinin vasfı olan zillete aykırı bir şekilde baskın olması durumunda, zimmet akdinin sona ereceği ve söz konusu suçu işleyen kişiler hakkında devlet başkanının ölüm cezası verebileceğini ifade etmektedirler.⁵⁰ İbn'ül-Hümâm (öl. 861/1457), ehl-i zimmetin anlaşmanın gereği olarak, cizye kabulünden sonra İslâm ve Müslümanları küçük düşürücü tavırlardan kaçınmalarının devamının asıl olduğunu, aksi halde zimmet akdinin sona ereceğini ifade etmektedir. Ayrıca yukarıdaki rivâyette adı geçen Yahudilerin cizye veren ehl-i zimmetten değil, Benî Kurayza ve Benî Nadîr, gibi anlaşmalı gruplardan olduğunu belirtmektedir.⁵¹

Son dönem Hanefî fakihlerinden İbn Âbidîn, Hz. Peygamber'e hakaret suçunun alenî ve itiyâdî olması halinde nitelikli halden faile ta'zîr olarak ölüm cezası verileceğini, Ebüssuûd Efendi'nin (öl. 982/1574) de bu şekilde fetva verdiğini belirtmektedir.⁵² Şeyhülislâm Feyzullah Efendi (öl. 1175/1761) de;

"Zeyd-i zimmînin Rasûl-i Ekrem hazretlerine alenen sebbettiği sâbit olsa Zeyd'e ne lazım olur?" suâline "el-Cevab: Bilâ tehir mel'un katlonur."

"Zeyd-i zimmi alenen hâşâ sümme hâşâ Resûl-u Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine ta'bîr ve tasrîh-i şenî müstehcen lafz ile sebb ve şetm itdiği şer'an sabit olsa Zeyd'e şer'an ne lazım olur?" suâline de

el-Cevab: Gerçi eimme-i Hanefî, ta'zîr ve habs-i medîd ile iktifa iylemişler lakin bazı müteahhirîn katline ifta iylediklerinden maada eimme-i Şâfiyye ve Mâlikîyye umumen katline zahib olub Ebüssuûd aleyhi rahmetü'l-vedûd hazretleri katline ifta edüb Sultan Süleyman Han aleyhi'r rahmetü ve'l gufran hazretlerine maruz olan mevad- dandır, hâlâ padişah-i İslâm'a arz olunub katl olunmak gerekdir." diye fetva

⁴⁹ Ebû Bekr Ahmed b. Alî er-Râzî el-Cessâs, *Ahkâmu'l-Kur'an*, thk. Muhammed es-Sâdık Kamhâvî (Beyrut: Dâru lhyâi't-Turasi'l-Arabî, 1996), 4/275.

⁵⁰ Kemâlüddîn Muhammed b. Abdilvâhid b. Abdilhamîd es-Sivâsî el-İskenderî İbnü'l-Hümâm, *Şerhu Fethu'l-Kadir ale'l-Hidâye* (Beyrut: Dâru'l-fikr, ts.), 6/58, 59; Abdurrahman b. Muhammed Şeyhîzâde, *Mecma'u'l-Enhur fî şerh-i Mülteka'l-ebhur* (Beyrut: Dâru'l-kütübî'l-ilmiyye, 1998), 2/482; Hasan Basri Yıldız, "Hz. Peygambere Hakaret Suçu ve Cezası", *Usul İslâm Araştırmaları* 30 (2018), 146.

⁵¹ İbnü'l-Hümâm, *Fethu'l-kadîr*, 6/59.

⁵² İbn Âbidîn, *Reddül-Muhtar*, 6/344-347; Ebüssuûd Efendi'nin fetvası için bk. Demir - Günay, *Şeyhülislam Ebüssuûd Efendi'nin Fetvaları*, 1076, 1077.

vermektedir.⁵³

Bir kısım Hanefî fakihinin konu hakkındaki görüş değişikliğinde, toplum düzenini sağlama, özellikle bozgunculuk suçları ve ta'zîr anlayışı çerçevesinde devlet başkanına ölüm cezasına kadar varan geniş takdir yetkisinin, etkili olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim Osmanlı'da bu anlayışla cezaların ağırlaştırıldığı ve çok sayıda farklı suç için siyaseten katli uygulamalarına sıklıkla müracaat edildiği tarihi kayıtlardan anlaşılmaktadır.⁵⁴ Aydın'ın aşağıdaki görüşlerini bu çerçevede değerlendirmek yerinde olacaktır:

*"Cezaların ağırlaştırılmasında İslâm hukukunda mevcut "sa'y bi'l-fesâd" (bozgunculuk kavramından da çokça faydalanılmış ve zaman zaman bu kavram zorlanmıştır. Dolayısıyla zannedildiğinin aksine, Osmanlı örfî ceza hukukunun İslâm hukukunun getirmiş olduğu cezaları hafifletmediği, hatta önemli ölçüde ağırlaştırdığı söylenebilir."*⁵⁵

Şâfiî mezhebinde Hz. Peygamber'e hakaret eden zimmînin zimmet akdinin bozulması hakkında farklı görüşler bulunmakla birlikte,⁵⁶ genel kanaat açıktan veya gizli Kur'an'a ve Hz. Peygamber'e hakaretin sulh ve zimmet akdini sona erdireceği şeklindedir. Şâfiîler, Abdullah b. Ömer'in, Hz. Peygamber'e küfredildiğine dair bir haber üzerine, "biz onlara bunun için emân vermedik. Ben işitseydim o kişiyi öldürürdüm." sözlerinin ashâb tarafından reddedilmediğini, dolayısıyla bu konuda icmâ meydana geldiğini belirtmektedirler. Ayrıca Hanefîlerin zimmet akdinin sona ermeyeceği konusunda delil olarak ileri sürdükleri yukarıda geçen bir grup Yahudi'nin Hz. Peygamber'e güya selam vermek için kullandıkları ifadeleri شتم "hakaret" anlamında değil, ذم "basit bir kınama" olarak değerlendirmektedirler. Ayrıca bu olayın İslâm'ın güçlü olmadığı bir dönemde gerçekleştiğini ifade etmektedirler. Şâfiîler, Hanefîlerin Hz. Peygamber'e hakareti Hristiyanların teslis inancı kapsamında Allah'a karşı söylediklerine benzeterek küfürde ziyade olarak değerlendirmelerine, Hristiyanların teslis inancında ta'zîm, Hz. Peygamber'e karşı ise tahkir amacını güttükleri, ayrıca teslisi zaten kendileri

⁵³ Feyzullah Efendi, *Fetâvâ-yı Feyziyye* (İstanbul, 1926), 158; Menekşe, *Osmanlı Toplumunda Zındıklık*, 98, 99.

⁵⁴ Mehmet Koç, *Osmanlı Hukukunda Ta'zîr Suç ve Cezaları* (Konya: Aybil Yayınları, 2017), 97, 125, 127, 152; Murat Midilli, "Hanefî Geleneğinden Klasik Osmanlı Kanunlarına Had-Kıyas Dışı Ağır Ceza Formülü", *Darulfunun İlahiyat İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 30/1 (2019), 25-48.

⁵⁵ Mehmet Akif Aydın, "Ceza", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), 7/480.

⁵⁶ Yıldız, "Hz. Peygambere Hakaret Suçu ve Cezası", 94-96.

kabul etmelerine rağmen, Hz. Peygamber'e hakarettte ise amaçlarının kötülük olduğu şeklinde cevap vermektedirler.⁵⁷

Mâlikî ve Hanbelîler de Hz. Peygamber'e hakaret suçunun zimmet akdini sona erdireceği şeklinde görüş açıklamaktadırlar.⁵⁸ Nitekim İbn Kayyim (öl. 751/1350) Ka'b b. Eşref'in öldürülmesini ahdinin geçersiz sayılmasına bağlamaktadır.⁵⁹ Yıldız, İslâm hukukunda Hz. Peygamber'e hakaret eden zimmînin ahdinin bozulması hakkında dört farklı görüş bulunduğunu belirtmekte ve mutlak olarak ahdin bozulacağı ve bozulmayacağı şeklinde iki aykırı görüşün yanında, zimmet ahkinde hakaret etmemenin şart koşulup koşulmamasına göre de değişen iki ayrı görüşten söz etmektedir.⁶⁰

İbn Teymiyye, müstakil olarak kaleme aldığı *es-Sârimü'l-meslûl alâ Şâtimi'l-Rasûl* isimli eserinde konuyla ilgili fukahânın kanaatlerini etraflı bir şekilde ele almaktadır. Eser, Hz. Peygamber'e hakaret eden kişinin Müslüman ya da kâfir olsun, öldürüleceği hükmüne muhalefet eden bir âlimin bulunmadığından söz etmektedir. Ayrıca ashâbın ilk icmâ ettiği konulardan birisinin Hz. Peygamber'e hakaretin cezasının ölüm, Peygamberden başkasına hakaretin cezasının ise celde olduğunu tespit etmektedir. Hz. Peygamber'e hakaret eden kişinin sonradan Müslüman olmasının durumu değiştirmeyeceği ve zındıklık suçunda olduğu gibi istitâbenin (tövbe davet) söz konusu olmadığını belirtmektedir.⁶¹

Hz. Peygamber'e hakaret konusuna eserinde en geniş şekilde yer veren kişi Kâdî İyâz'dır. (öl. 544/1149) Kâdî İyâz, Allah'ın Kur'an'da Hz. Peygamber'e eziyet etmeyi haram kıldığını ve buna riâyet etmeyen, doğrudan ya da dolaylı olarak ona söven, hakaret eden, kendisi veya nesebi hakkında küçük düşürücü söz söyleyen kişilerin tövbe hakkı da olmaksızın öldürülmesi hususunda icmânın varlığından söz etmektedir.⁶² Hz. Peygamber'e eziyet eden kişinin öldürülmesi konusunda delil olarak, Kuran'ın söz konusu kişileri lanetlediğini, lanete kâfirlerin müstahak olduğunu, küfrün hükmünün de katli olduğunu ifade etmektedir. Bu konuda

⁵⁷ Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habîb Mâverdî, *Hâvi'l-kebîr*, thk. Ali Muhammed Muavvad - Âdil Ahmed Abdülmevcûd (Beyrut: Dâru'l-kütübî'l-ilmîyye, 1994), 14/383, 384.

⁵⁸ Ebû Muhammed Muvaffakuddîn Abdullah b. Ahmed İbn Kudâme, *el-Kâfi*, thk. Abdullah b. Abdu'l-Muhsin et-Türkî (b.y.: Dâru'l-Hicr, 1997), 5/323; İbn Kayyim el-Cevziyye, *Ahkâm-u ehli'z-zimme*, 3/1357-1359.

⁵⁹ İbn Kayyim el-Cevziyye, *Ahkâm-u ehli'z-zimme*, 3/1432.

⁶⁰ Yıldız, "Hz. Peygambere Hakaret Suçu ve Cezası", 98.

⁶¹ İbn Teymiyye, *es-Sârimü'l-meslûl*, 13-19.

⁶² Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 2/130-136.

“Herhangi bir nebiye söveni öldürünüz, ashâbıma söveni ise celde ile cezalandırınız.”⁶³ şeklinde bir rivâyetten söz emekte ve Ka’b b. Eşref’in öldürülmesini de delilleri arasında saymaktadır.⁶⁴ Kâdî İyâz’ın Kur’an’daki *lanet* kavramı üzerinden yaptığı istidlâlin yerinde olmadığı ortadadır. Zira bu anlayışa göre tüm kâfirlerin buldukları yerde yakalanıp her hâlükârda öldürülmeleri gerekir.

d. Suç-Ceza Uygunluğu Açısından Peygamber’e Hakaret Suçu ve Cezası

i. Suç-Ceza Uygunluğu

Suç-ceza uygunluğu, cezanın belirlenmesinde suçun esas alınması ve suçtaki hak ihlâline yol açan her bir unsurun karşılığının cezada bulunması şeklinde açıklanabilir. Bu anlayışa göre suçların değişmesiyle cezalarda farklılıklar meydana gelmektedir. Suç-ceza uygunluğunda suç ile ceza arasındaki denklik sadece suçun ağırlığı ile sınırlı olmaksızın, cezanın belirlenmesine etki eden çok sayıda kriter bulunmaktadır. Bu yönüyle suç ceza uygunluğu sistemini, her bir suç için farklı bir ceza, bazen -suçun yapısından kaynaklanan- bir suç için birden çok yaptırımın söz konusu olabildiği cezalandırma sistemi olarak tanımlamak mümkündür. Elbette aynı hukuki yararları koruyan suçlar için benzer yaptırımlar da söz konusu olacaktır.

Suç ceza uygunluğu, çağdaş İslâm hukuk literatüründe tam anlamıyla karşılık bulmasa da klasik tefsir, hadis ve kelam kaynaklarında *الجزاء من جنس العمل* “Ceza suçun cinsindedir.” ifadesiyle kısmen dile getirilmektedir.⁶⁵

⁶³ Rivâyet hakkında bk. İsmail b. Muhammed Aclûnî, *Keşfu’l-hafâ* (b.y.: Mektebetü’l-İlmi’l-hadis, ts.), 1/505, 506.

⁶⁴ Kâdî İyâz, *eş-Şifâ*, 2/136.

⁶⁵ Klasik kaaynaklarda yer verilen “Ceza suçun cinsindedir.” İfadesi suç ceza uygunluğunun tam olarak, sadece bir türünü açıkladığını söylemek mümkündür. Zira suç-ceza uygunluğu her hâlükârda suçun aynısı ile mukabele etmek anlamında değildir. Kıyas suçlarında olduğu gibi ceza suçun aynısıyla mukabele şeklinde olabileceği gibi, suçun aynısıyla mukabelenin ceza olarak kabulünün mümkün olmadığı ve kişiyi suça iten sâiklerin de sonucu olarak, suçun zıddı ile karşılık verme şeklinde de olabilmektedir. Başkasına suç isnadında bulunan kişinin, isnadını ispat edemediği durumda mağdur için önerdiği ceza ile karşı karşıya kalması gibi, suçun aynısı ya da zıddının dışında, farklı bir ceza türü de bulunmaktadır. Tüm bu farklı cezalandırma türleri yukarıda ifade edildiği gibi suç-ceza genel ilkeleri olarak nitleyebileceğimiz âyetlerin bir neticesidir. Söz konusu âyetlerin (Yûnus 10/27; eş-Şûrâ 42/40; el-Mü’min 40/40; el-Enâm 6/160; Nahl 16/126; el-Hac,22/60) çoğunda yer alan *مثل* kelimesi suç ile ceza arasındaki ilişkiyi çok farklı bir boyuta taşımakta ve farklı ceza türleri ortaya çıkmaktadır. Aşağıdaki âyetler sözü edilen farklı ceza türleri için birer örnek olarak kabul edilebilir.

Geçmiş ümmetlerin işledikleri çeşitli suçlar sebebiyle karşılaştıkları cezalar, İslâm hukuk literatüründe kısas ve had suçları için öngörülen dünyevî cezalar ayrıca uhrevî cezalarda da tekdüze bir yapıdan ziyade çok sayıda ceza türü bulunmaktadır. Sonuç olarak Kur'an ve sünnette suça göre değişen farklı cezalandırma türlerinin genel ilkeler çerçevesinde belli bir sisteme bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Fahreddin er-Râzî'nin (öl. 606/1210) hakkında "Bu âyet fıkıh ilminde temel bir ilkedir. Çünkü âyet, bütün suçlara misliyle karşılık vermeyi ilke olarak ortaya koymaktadır." şeklinde görüşü beyan ettiği⁶⁶Şûrâ Sûresinin 40. âyeti kanaatimizce İslâm ceza hukukunun üzerine bina edildiği/edilmesi gerektiği temel bir ilkeyi belirlemektedir:

"Bir kötülüğün karşılığı, ona uygun/denk bir kötülüktür."

Şûrâ Sûresi 40. âyeti benzeri diğer âyetlerle⁶⁷ birlikte suç-ceza uygunluğunun temel ilkelerini oluşturmakta ve İslâm hukuk literatüründe kısas ve had olarak ifade edilen suçların cezaları bu âyetlerin sonucu ve onlarla uyumlu olarak gerçekleşmektedir. Kısas ve had suçlarının dışında çoğunlukla kısas bağlamında yer verilen ceza örneklerinden, uhrevî cezalara kadar, Kur'an'da yer alan çok sayıdaki cezada aynı ilkelerin geçerli olduğu görülmektedir. Kur'an'daki çok sayıdaki cezanın genel ilkelerle uyumlu örnek çözümler mesabesinde olduğu anlaşılmaktadır. Kur'an ve sünnette yer verilmeyen cezaların belirlenmesinde genel ilkeler ve örnek çözümler üzerinden suça uygun ceza belirlemenin zorunlu olduğu, aksi bir tutumun zulüm ve haksızlık olacağı ilgili âyetlerle tespit edilmektedir.⁶⁸

ii. Suç-Ceza Uygunluğu Açısından Hz. Peygamber'e Hakaretin Cezası

Hz. Peygamber'in manevi şahsına yönelik hakaret kapsamındaki olumsuz davranışlar, tüm Müslümanların kutsal değerlerine yönelik onur

"... onlar bu günlerine ulaşacaklarını nasıl unuttularsa biz de bu gün onları unutturuz...", (el-Arâf 7/51) Âyette suçla doğru orantılı bir ceza söz konusudur. Bir başka âyete göre "güven ve bol rızık içerisinde" yaşayan köy halkının nankörlük yapmaları, yani suç işlemeleri sonucunda "korku ve açlık" (en-Nahl 16/112) şeklinde önceki durumlarının tam zıddı ile tecziye edilmeleri ikinci bir ceza türünün varlığını göstermektedir. Zina isnadı suçunun ispat edilememesi durumunda failin isnatta bulunduğu kişi hakkında önerdiği celde cezası ile karşı karşıya kalması (en-Nûr 24/4) Kur'an'ın ifadesiyle "... kötü tuzak, ancak sahibini kuşatır...", (el-Fâtır 35/43.) ilkesi gereği, suçun aynısı ya da zıddı dışında farklı bir ceza türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

⁶⁶ Râzî, *Mefâtihu'l-gayb*, 27/179.

⁶⁷ en-Nisâ 4/123; Yûnus 10/27; eş-Şûrâ 42/40; el-Mü'min 40/40; el-En 'âm 6/160; el-Kasas 28/84; en-Neml 27/90; en-Nahl 16/126; el-Hac 22/60.

⁶⁸ Konu hakkında geniş bilgi için bkz. Adem Yıldırım, *İslâm Ceza Hukukunda Suça Misliyle Mukabele Prensibi* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007); Suat Erdoğan, *Kur'an ve Sünnet Işığında Suç-Ceza Uygunluğu* (Süleymaniye Vakfı Yayınları, 2021).

kırıcı, incitici hak ihlalleridir. Suça göre ceza prensibine göre suçta var olan onur kırıcı, aşağılayıcı ve kınayıcı özelliklerin de cezada aynı şekilde yer alması gerekir. Nitekim Kur'an'da Allah ve Resulüne eziyet edenler hakkında öngörülen *tel'in* cezasını⁶⁹ bu bağlamda değerlendirmek gerekir. Âyete göre suça misliyle karşılık verilmekte, incitme ve aşağılama suçu kınama yoluyla aynı şekilde karşılık bulmaktadır. Suç işleyen kişinin yargı yoluyla müfteri, yalancı ve hakaret eden kişi olarak tescil edilmesi önemlidir. Nitekim hakaret suçlarında çoğu zaman mağdurların, cüzi miktarda sembolik anlamda para cezası talebi ile dava açması, böylesi bir hedefin gözetildiğini göstermektedir.

Bu nevi suçların basın yayın yoluyla işlenmesi ve suçun nitelikli hale gelmesi sebebiyle ceza da suçun yapısına göre değişebilecektir. Bu kapsamda *tel'in/kınama* cezasına ilave olarak, fâil için bir kısım medenî haklardan mahrumiyet gündeme gelebilir. Kurumsal olarak kapatma, yayın yasağı, sınır dışı etme, vatandaşlıktan çıkarma gibi yaptırımlar söz konusu olabilecektir. Zira değeri bilinmeyen nimetlerin geri alınması Kur'an'ın genel prensiplerindedir. Suçun başka bir ülkede gerçekleşmesi veya günümüzde sıklıkla rastlandığı gibi, bazı ülkelerin suça zemin hazırlaması durumunda uluslararası hukukta karşılığı olan bir kısım yaptırımlar gündeme gelebilir. Uluslararası arenada ağırlığı olan, siyasi ve ekonomik açıdan güçlü bir ülkenin varlığı ile kınama, ilişkileri gözden geçirme, ambargo gibi yaptırımların tahminlerin üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca dünya çapında güçlü ve etkili bir İslâm birliği dayanışması da bu tür suçlara karşı uygulanacak yaptırımların etkinliğini artıracaktır.

Suç ile ceza arasında adil bir oranın/denkliğin bulunması suç-ceza uygunluğunun önemli bir esasıdır. Konuya bu açıdan bakıldığında da Hz. Peygamber'e hakaret eden Müslüman olmayan kişinin onursuz davranışlarının karşılığı işlenen suça uygun, manevi suça karşılık manevi bir yaptırım olmalıdır. Kanaatimize göre Kur'an'da söz konusu suç kapsamında öngörülen ve bir kısım rivâyetlerde rastladığımız kınayanın kınanması anlamında *tel'in* suçla orantılı ve suça uygun bir cezadır. *Tel'in* cezasının işlenen suça göre basit, hafif kaldığı iddia edilebilir. Ancak İslâm ceza hukukunda en ağır suçlardan olan kasten adam öldürmede bile faile, af yada ulu'l-emrin takdiri ile ta'zîr türünden daha hafif bir ceza ile hayata dönüş imkânı sunulurken,⁷⁰ Hz. Peygamber'e hakaret suçunda istitâbe hakkı dahi

⁶⁹ el-Ahzâb 33/57.

⁷⁰ Ebü'l-Velîd Muhammed b. Ahmed İbn Rüşd, *Bidâyetü'l-müctehid ve nihâyetü'l-muktesid* (b.y.: Dâru'l-Mârifet, ts.), 2/404; Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. İdrîs el-Karâfi, *ez-Zahîra*, thk. Muhammed Huccî (Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, 1994), 12/417, 421; Ali Bardakoğlu, "Hapis", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul, 1997), 26/59.

tanınmasının mutlak anlamda ölüm cezasının öngörülmesini suç-ceza denkliği açısından doğru bulmak mümkün değildir. *Tel'in* kavramının hukuki bir terim olduğunu ve yukarıda belirtildiği gibi bir kısım medeni haklardan mahrumiyet, vatandaşlıktan çıkarma ve sınır dışı etme gibi sonuçlarının olabileceğini belirtmeliyiz. Bu sonuç Hanefîlerin Hz. Peygamber'e hakaret eden zimmî hakkında öngördükleri ta'zîr cezası ile de paralellik arz etmektedir.

Sonuç

Müslüman ya da gayri Müslim dini inancı fark etmeksizin Hz. Peygamber'e hakaret eden kişinin cezasının ölüm olduğu konusunda ulemâ arasında genel bir kanaat bulunmaktadır. Son dönemde bir kısım ulemâ tarafından aykırı görüş belirtilmiş olsa da Hanefî mezhebindeki genel kanaat, zimmînin Hz. Peygamber'e hakaret suçu, zimmînin bozulmasının gerekçesi değildir. Ancak söz konusu suçu irtikap eden zimmîye ölüm dışında ta'zîr türünden bir ceza verilmesi gerekir. Kanaatimize göre, Hanefîlerin - diğer fıkıh ekollerinden farklı olarak- vatandaşlık hukuku kapsamında ortaya koydukları bu yaklaşım, farklı inanç gruplarının bir arada yaşadığı günümüz dünyasında maslahat açısından tercihe şâyandır.

Hz. Peygamber'e hakaretin cezasının ölüm olduğu konusunda delil getirilen âyetlerin hükme delâleti ka'î değildir. Ayrıca bu konuda en önemli referans olarak kabul edilen Ka'b b. Eşref ile ilgili rivâyetler, sahih hadis kaynaklarında yer almakla birlikte, öldürülmesi hakkında farklı gerekçelerden söz edilmektedir. Konuyla ilgili diğer rivâyetler ise muteber hadis kaynaklarının dışında tarihi kayıtlardan ibarettir. Sonuç olarak hükme delâleti kat'î olmayan âyetler ve birçok açıdan eleştiriye açık rivâyetler üzerinden, Hz. Peygamber'e hakaret eden zimmî hakkında ölüm cezasına hükmetmek veya yabancı bir ülke vatandaşı için suikasta cevaz vermek doğru değildir. Ayrıca söz konusu rivâyetlerde Hz. Peygamber'e hakaret edenler hakkında ölüm, af ya da hiç ceza verilmemesi gibi farklılıkların bulunması ve bu kapsamdaki cezanın had ya da ta'zîrmi olduğu konusundaki tartışmalar, mutlak manada Hz. Peygamber'e hakaret cezasının ölüm olarak belirlenmesine manidir.

Hiç kimsenin bir başkasının şahsına ya da kutsalına hakaret etme hakkı olmadığı gibi bu kapsamdaki ihlâllerin cezai takibata tabi olması hukukun bir gereğidir. Bu durum tüm din mensupları için geçerli olduğu gibi, Müslümanlarca kutsal olan değerlere yönelik her türlü onur kırıcı olumsuz söz ve eylemlerin de suça uygun bir yaptırımla karşılanması gerekir. Ancak suç ile ceza arasında ağırlık açısından belli bir orantının/denkliğin

bulunması gerek semavi gerek beşerî hukukun ve insan fitratının bir gereğidir. Hz. Peygamber'e hakaret suçu dâhil olmak üzere kutsal değerlere yönelik tüm suçlar, toplumun inançlarını hedef alması sebebiyle kamu hukuku ve af kapsamı dışındadır. Dolayısıyla bu tür suçlar her halükârda cezalandırılmalıdır. Ancak suç ile ceza arasında denklik ve uygunluğun olması gerekir. Kanaatimize göre, hakaret, kınama ve aşağılama gibi onur kırıcı her tür suçun karşılığı, aynı şekilde onur kırıcı olan *tel'in* cezası olmalıdır. İncitici ve onur kırıcı manevi suçların karşılığı, benzer şekilde onur kırıcı manevi bir yaptırım olan kınama ile sınırlı olmalıdır.

Özellikle yabancı bir ülke vatandaşı için yapılacak suikast ve yargısız infaz anlamına gelen eylemler, uluslararası hukuk açısından da sorun teşkil etmektedir. Bu itibarla Müslümanları dünya kamuoyunda zor durumda bırakacak kanaatlerin kabulü, maslahat açısından doğru değildir. Hz. Peygamber'e karşı hakaret ve onur kırıcı davranışların hiçbir türünün kabulü elbette mümkün değildir. Bununla birlikte, İslâm'ın mükeddesâtına karşı yapılan haksızlıkların, çok sayıda gayri Müslimin hidayetine vesile olduğu/olabileceği, şer gördüğümüz nice şeylerin hayırla sonuçlanabileceği gerçeğini de göz ardı etmemek gerekir.

Hakem: Dış, Bağımsız.

Teşekkür:

-

Beyanname:

1. Özgünlük Beyanı:

Bu çalışma özgündür.

2. Yazar Katkıları:

Fikir: SE; **Kavramsallaştırma:** SE; **Literatür Taraması:** SE; **Veri Toplama:** -; **Veri İşleme:** -; **Analiz:** -; **Yazma - orijinal taslak:** SE; **Yazma - inceleme ve düzenleme:** SE.

3. Etik Kurul İzni:

Etik Kurul İzni gerekmemektedir.

4. Finansman/Destek:

Bu çalışma herhangi bir finansman ya da destek almamıştır.

5. Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

KAYNAKÇA

- ACLÛNÎ, İsmail b. Muhammed. *Keşfu'l-hafâ*. b.y.: Mektebetü'l-İlmi'l-hadis, ts.
- ALTUNTAŞ, Halil - ŞAHİN, Muzaffer. *Kur'an'ı Kerim Meâli*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2012.
- ÂMİR, Abdulazîz Musa. *et-Ta'zîr fi's-şerâti'l-İslâmiyye*. Kahire: Dârü'l-Fikri'l-Arabî, 4. Basım, 1969.
- ARSLAN, İhsan. "İslâm Devleti'nin İstiklal ve İstikbalini Tehdit Eden Şairlere Karşı Hz. Peygamber'in Tavrı". *Akademik Siyer Dergisi* 1/2 (2020).
- AYDIN, Mehmet Akif. "Ceza". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 7/478-482. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.
- AYYILDIZ, Esat. "Medineli Yahudi Şair Ebû 'Afeke ve Tahrîd (Kışkırtma) Şiiri". *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 11/21 (Ocak 2021), 137-148.
- BARDAKOĞLU, Ali. "Hapis". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 26/54-64. İstanbul, 1997.
- BUHÂRÎ, Muhammed b. İsmail. *el-Câmiu's-Sahîh*. 4 Cilt. Kahire: el-Matbaatu's-Selefiyye, 1400.
- CESSÂS, Ebû Bekr Ahmed b. Alî er-Râzî. *Ahkâmu'l-Kur'an*. thk. Muhammed es-Sâdık Kamhâvî. 5. Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi't-turasi'l-Arabî, 1996.
- DALKILIÇ, Muhammed, Mücahid. *Charlie Hebdo Saldırıları Öncesi ve Sonrası Fransa'da Kültürel İrkçilik*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- DÂRİMÎ, Ebû Muhammed Abdullah b. Abdirrahmân. *Sünenüt't-Dârimî*. thk. Hüseyin Selim Esed. 4 Cilt. Suudi Arabistan: Dârü'l-Muğnî, 2000.
- DEMİR, Abdullah - GÜNAY, Ramazan. *Şeyhülislam Ebüssuûd Efendi'nin Fetvaları Fetavay-ı Ebüssuûd*. İstanbul: SD Yayınevi, 2020.
- EBÛ DÂVÛD, Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî. *es-Sünen*. 5 Cilt. Beyrut: Dâr-ı İbn Hazm, 1418.
- EBÛ'L-HASEN MUKÂTİL b. SÜLEYMÂN. *Tefsîrü Mukâtil b. Süleyman*. thk. Ahmed Ferîd. 3 Cilt. b.y: y.y, 2003.
- ERDOĞAN, Suat. "Literatürümüzde İslamofobiyi Destekleyen Olgulardan Birisi: Hz. Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası". *Uluslararası İslamafobi ve Terör Sempozyumu*, ed. Azize Toper Kaygın. 397-408. Bartın: Bartın Üniversitesi Yayınları, 2017.
- ERDOĞAN, Suat. *Kur'an ve Sünnet Işığında Suç-Ceza Uygunluğu*. Süleymaniye Vakfı Yayınları, 2021.

- ERTÜRK, Mustafa. *Hadis Çözümlemeleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2007.
- FEYZULLAH EFENDİ. *Fetâvâ-yı Feyziyye*. İstanbul, 1926.
- HADDÂDÎ, Ebû Bekir b. Ali el-. *Şerh-u Muhtasrî'l-Kudûrî Cevheretü'n-neyyire*. İstanbul: Fazilet Neşriyat, 1978.
- HALEBÎ, İbrahim b. Muhammed. *Mülteka'l-ebhur*, thk. Abdullah Beyler. İstanbul: Şifa Yayınevi, 2013.
- İBN ÂBİDİN, Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî. *Reddül-Muhtar ala'd-dürri'l-muhtâr, şerh-i tenvîri'l-ebâr*, thk. Ali Muhammed Muavvîd - Âdil Ahmed Abdulmevcûd. 22 Cilt. Beyrut: Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1994.
- İBN ÂBİDİN, Muhammed Emîn. *Tenbîhu'l-vülâti ve'l-hükkâm alâ ahkâmı şâtimi hayri'l-enâm ev ehadi ashâbihi'l-kirâm*, thk. Senâullah. Merdan/Pakistan: Merkezü'l-Buhûsi'l-İslâmiyye, 2017.
- İBN HANBEL, Ahmed b Muhammed. *el-Müsned*. 4 Cilt. Kahire: Dâru'l-hadîs, 1995.
- İBN HİŞÂM, Ebû Muhammed Cemâlüddîn Abdülmelik b. Hişâm. *es-Sîretü'n-Nebeviyye*. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, 1410.
- İBN KAYYİM el-CEVZİYYE, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ebî Bekr. *Ahkâm-u ehli'z-zimme*, thk. Ebû Bera Yusuf b. Ahmed el-Bekrî. *Ebû Ahmed Şakir b. Tevfik el-Arûrî*. Suudî Arabistan, 1418.
- İBN KUDÂME, Ebû Muhammed Muvaffakuddîn Abdullah b. Ahmed. *el-Kâfî*, thk. Abdullah b. Abdu'l-Muhsin et-Türkî. 15 Cilt. b.y.: Dâru'l-Hicr, 1997.
- İBN RÜŞD, Ebü'l-Velîd Muhammed b. Ahmed. *Bidâyetü'l-müctehid ve nihâyetü'l-muktesid*. 2 Cilt. b.y.: Dâru'l-Mârife, ts.
- İBN SA'D, Ebû Abdillâh Muhammed b. Sa'd. *Kitâbü't-tabakâti'l-kebîr*, thk, Ali Muahmmmed Ömer. Kahire, 1421.
- İBN TEYMİYYE, Ebü'l-Abbâs Takıyyüddîn Ahmed b. Abdilhalîm. *es-Sârimü'l-meslûl alâ şâtimi'r-Rasûl*, thk. Muhammed b. Abdullah b. Ömer el-Halvânî, Muhammed Kebîr Ahmed Şüderî. b.y.: 1417.
- İBN TEYMİYYE, Takıyyüddin. *Siyâsetü's-şeriyeye fî islâhı'r-râî ve'r-raiyye*. Beyrut: Dâru'l-Âfâki'l-Cedîde, 1983.
- İBNÜ'L-HÜMÂM, Kemâlüddîn Muhammed b. Abdilvâhid b. Abdilhamîd es-Sivâsî. *Fethu'l-kadîr*. 10 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2002.
- KÂDÎ İYÂZ, Ebü'l-Fazl İyâz b. Mûsâ b. İyâz el-Yahsubî. *eş-Şifâ bi-ta'rîf-i hukûki'l-Mustafa*, thk. Abdüsselam Muhammed Emin. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2002.

- KANDEMİR, Yaşar. "eş-Şifâ". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 39/134-138. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- KAPAR, Mehmet Ali. "Ka'b b. Eşref". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 24/3-4. İstanbul: TDV Yayınları, 2019.
- KARAFÎ, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. İdrîs el-. *ez-Zahîra*. thk. Muhammed Huccî. 16. Cilt. Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, 1994.
- KARAGÖZ, Kenan. *Hz. Muhammed Döneminde Öldürülenler*. İstanbul, 2016.
- KÂSÂNÎ, Alâüddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd el-. *Bedâ'i'u's-sanâ'i' fi tertîbi's-şerâ'i'*. 10 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1424.
- KATTÂN, Ebü'l-Hasen Ali b. el-Fâsî. *el-İknâ' fi mesâilil-İcmâ*, thk. Faruk Hammâde. Dâru'l-Kalem, 2011.
- KIYLIK, Mustafa Harun. "İslâm Hukukunda 'İğtiyâl/Suikast' Suçu ve Hukuki Neticeleri". *İHYA Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 7/1 (2001), 147-171.
- KİSTER, M.J. "Peygamberin Pazarı Çev. Abdullah Kahraman". *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/2 (2002), 25-29.
- KOÇ, Mehmet. *Osmanlı Hukukunda Ta'zir Suç ve Cezaları*. Konya: Aybil Yayınları, 2017.
- KÖSE, Saffet. "Cihad Şiddete Referans Olabilir mi?" *İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi* 9 (2007), 37-70.
- KURTUBÎ, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed. *el-Câmiu li-Ahkâmi'l-Kur'an*, thk. Abdullah b. Abdu'l-Hasen et-Türkî. 24 Cilt. Beyrut: Müessesetü'r-risâle, 2006.
- MÂVERDÎ, Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habîb. *Hâvi'l-kebîr*. thk. Ali Muhammed Muavvad - Âdil Ahmed Abdülmevcûd. 18 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1994.
- MENEKŞE, Ömer. *Osmanlı Toplumunda Zındıklık: Patburunzâde Örneğinde Bir İnceleme*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2019.
- MERGÎNÂNÎ, Burhânüddîn Ebü'l-Hasen. *el-Hidâye şerhu Bidâyeti'l-mübtedî*, thk. Ahmed Câd. 2 Cilt. Kahire: Dâru'l-Hadîs, 2008.
- MİDİLLİ, Murat. "Hanefi Geleneğinden Klasik Osmanlı Kanunlarına Had-Kıyas Dışı Ağır Ceza Formülü". *Darulfunun İlahiyat İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 30/1 (2019), 25-48.
- MÜSLİM, Ebü'l-Hüseyn Müslim, b. Haccâc. *el-Câmiu's-sahîh*, nşr. Muhammed Fuâd Abdülbâkî. 5 Cilt. Kahire: Dâru't-Tayyibe, 1375.
- OCAK, Ahmet Yaşar. *Osmanlı Toplumunda Zındıklık ve Mülhidler (15.-17.*

- Yüzyıllar*). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998.
- ÖZARSLAN, Selim. "Hz. Peygamber'e Yönelik Saygısızlıklar". *Kelam Araştırmaları Dergisi* 5/2 (2007), 63-84.
- ÖZDEMİR, Serdar. "Seriyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 36/565-566. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.
- ÖZEN, Şükrü. "İslâm Hukukuna Göre Zındıklık Suçu ve Molla Lütfi'nin İdamının Fikhîliği". *İslâm Araştırmaları Dergisi* 9 (2001), 49-85.
- RÂZÎ, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin. *Mefâtîhu'l-gayb*. 30 Cilt. Beyrut: Dâru'l-fikr, 1981.
- SERAHSÎ, Şemsü'l-eimme Muhammed Ahmed b. Ebû Sehl es-. *Usûlü's-Serahsî*, thk. Ebü'l-Vefâ el-Afgânî. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1414.
- SUBKÎ, Ebû Nasr Tâcüddîn Abdülvehhâb b. Alî b. Abdilkâfi. *es-Seyfü'l-meslûl alâ men sebbe'r-Rasûl*. Amman: Dâru'l-Feth, 2000.
- ŞABÂN, Zekiyyüddin. *İslâm Hukuk İlminin Esasları (Usulü'l-Fıkh)*. çev. İbrahim Kâfi Dönmez. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2018.
- ŞEN, Zübeyde. *Hz. Peygamber (S.A.V)'in Uyguladığı Şer'î Cezalar*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- ŞEYHÎZÂDE, Abdurrahman b. Muhammed. *Mecma'u'l-ehur fî şerh-i Mülteka'l-ebhur*. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1998.
- TİRMİZÎ, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ et-. *Sünenü't-Tirmîzî. nşr. Ammar Tayyar*. Dımaşk: Müessesetü'r-Risâle, 2011.
- TOPALOĞLU, Bekir. "Peygambere Saygısızlığın Dini Hükmü". *Diyanet Dergisi* 25/4 (1989), 67-80.
- VÂKIDÎ, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ömer b. Vâkîd el-. *Kitâbü'l-megâzî*. Medine, 1855.
- YILDIRIM, Adem. *İslâm Ceza Hukukunda Suça Misliyle Mukabele Prensibi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- YILDIZ, Hasan Basri. "Hz. Peygambere Hakaret Suçu ve Cezası". *Usul İslâm Araştırmaları* 30 (2018), 130-160.
- YILDIZ, Hasan Basri. *İslâm Hukukunda Hz. Peygamber'e Hakaret Suçu ve Cezası*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.

THE CRIME AND PUNISHMENT OF NON-MUSLIMS FOR INSULTING THE PROPHET

 Suat ERDOĞAN^a

Extended Abstract

In recent years, there has been a systematic increase in the number of verbal and actual acts of insult against the holy places of Muslims by various groups. It is seen that a significant part of these activities, which mostly occur in Western countries, are directed against the Prophet Mohammad. It is important to take a firm stance against such acts that aim to humiliate Islam and Muslims and portray them as violent. Of course, no one has the right to hurt the honor and dignity of another person verbally or physically, even if he or she belongs to a different religion. Words and behaviors that violate personal rights are considered as crimes by all legal systems and penal sanctions are envisaged. Since the crime of insulting the Prophet Mohammad goes beyond the violation of a personal right and is directed against the sacred values of all Muslims, it is more appropriate to consider it as a qualified crime. Since the crime of insulting the Prophet Mohammad by a Muslim person is considered within the scope of apostasy, which is a separate type of crime, this study is limited to the crime of insulting the Prophet Mohammad by non-Muslims.

In the literature, the crime of insulting the Prophet Mohammad by a non-Muslim is mostly dealt with within the framework of the dhimma contract/citizenship law, outside the heading of "ukübāt". In addition, separate works have also been written on the subject. In addition to Ibn Taymiyya's and Subkī's separate works on the subject, Qāḍī Iyaz covers the subject in detail in his work *al-Shifā*. The common feature of these three works is that they take a harsh stance against any behavior that can be considered as insult and humiliation against the Prophet Mohammad. As a matter of fact, it is possible to see this sensitivity in the titles of all three

---

^a Assoc. Prof., Düzce University, s.erdogan33@hotmail.com

works. Although there are different opinions in the literature, there is a general opinion that the penalty for insulting the Prophet Mohammad is death. Islamic jurists other than the Hanafis consider the crime of insulting the Prophet Mohammad to be against the law of citizenship and prescribe the death penalty for the crime in question. In the case of insulting the Prophet Mohammad by a non-Muslim citizen, the Hanafis prescribe a punishment of ta'zîr other than death. However, some recent Hanafi jurists have adopted the view that the death penalty can be imposed if the crime has become a habitual offense. As a matter of fact, in Ottoman practice, there are fatwas on the death penalty for non-Muslim citizens within the scope of the crime in question.

This article focuses on the grounds for the death penalty for the crime of insulting the Prophet. In this context, the relevant narrations are evaluated from a critical perspective. It is argued that the Prophet was the first person to be sentenced to death for insulting Abu Afak, Asma bint. Marwan, Abū Azza b. 'Abdullah and Ka'b b. Ashraf and the drawbacks of drawing conclusions from the narrations that the Prophet had some poets assassinated are emphasized. Based on the narrations on the subject, a false perception is created that the death penalty can be imposed on a foreign citizen who insults the Prophet Mohammad. This suggestion, which means extrajudicial execution and assassination attempt against a foreign citizen, is not jurisprudential, and this approach, which is problematic in terms of international law, is also impossible to accept in terms of beneficence.

In addition, the issue is addressed in terms of crime-punishment conformity and a new approach to the punishment of the crime of insulting the Prophet Mohammad is presented. Crime-punishment compatibility is the understanding of punishment based on the crime in determining the punishment. This understanding is formulated in classical sources as "the punishment is in the nature of the crime". In our opinion, the understanding of crime-punishment is essentially based on the Qur'an. Several verses in the Qur'an, which we can characterize as general principles of crime and punishment, require that punishment be determined according to the crime. When these verses are analyzed as a whole, it is seen that the equivalence between crime and punishment is beyond similarity. In many examples in the Qur'an, including the crimes and punishments called hadîths in the classical understanding, the punishment of past nations and otherworldly punishments, different types of punishment beyond uniform punishment reveal the existence of the principle between crime and punishment. In this article, insulting the Prophet Mohammad is evaluated under separate

---

heading called crime-punishment compatibility. In this context, it is revealed that the death penalty prescribed in classical sources is incompatible with the crime-punishment compatibility.

Keywords: Islamic Law, Muhammad, Crime, Punishment, Insult.

Peer-review: External, Independent.

Acknowledgements:

-

Declarations:

1. Statement of Originality:

This work is original.

2. Author Contributions:

Concept: SE; **Conceptualization:** SE; **Literature Search:** SE; **Data Collection:** -; **Data Processing:** -; **Analysis:** -; **Writing – original draft:** SE; **Writing – review & editing:** SE.

3. Ethics approval:

Not applicable.

4. Funding/Support:

This work has not received any funding or support.

5. Competing interests:

The author declares no competing interests.

